

לקראת ועידת הצדדים של אמנת המגוון הביולוגי

בקצרה

גיליון סתיו 2018 / כרך 9 (3)

October, 2018 ב 12

תמר רביב

ראש אגף מגוון ביולוגי ושטחים פתוחים, המשרד להגנת הסביבה

איילת רוזן

ראש אגף אמנות סביבתיות רב-צדדיות, המשרד להגנת הסביבה

אנה טרכטנברוט

ראש תחום מגוון ביולוגי, המשרד להגנת הסביבה. ייצגה את ישראל במפגש השביעי של IPBE

ציטוט

רביב ת, רוזן א וטרכטנברוט א. 2018. לקראת ועידת הצדדים של אמנת המגוון הביולוגי. *אקולוגיה וסביבה* 9(3): העתק

מדינת ישראל נערכת לוועידת הצדדים של אמנת המגוון הביולוגי – COP 14, שתיערך בנובמבר 2018 בשארם א-שיח' שבמצרים. לאמנה זו חשיבות רבה בחוק הבין-לאומי, שכן היא קובעת שהשמירה על המגוון הביולוגי היא עניין משותף לכלל האנושות ושיקול חשוב בפיתוח בר-קיימא. המשלחת הישראלית שתגיע למצרים תכלול את נציגי המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים, ותשתתף בדיונים שיקבעו את התוכנית האסטרטגית העולמית למגוון הביולוגי לתקופה שאחרי שנת 2020.

אמנת המגוון הביולוגי של האו"ם^[2] (The Convention on Biodiversity) היא אחת משלוש אמנות מרכזיות בתחום סביבה (יחד עם אמנת האקלים והאמנה נגד מדבור) שנחתמו בריו דה ז'נרו בשנת 1992. אמנת המגוון הביולוגי מתמקדת בשלוש דרכים מרכזיות להתמודדות העולמית עם אובדן המגוון הביולוגי מבחינה מקצועית, כלכלית וחברתית. האמנה מתייחסת לכלל המערכות האקולוגיות, המינים והמגוון הגנטי הקיימים. אמנה זו משמשת ציון דרך בחוק הבין-לאומי, שכן היא מכירה לראשונה בכך שהשמירה על המגוון הביולוגי הוא עניין משותף לכלל האנושות. על אמנה זו חתמו 196 צדדים ובהם מדינת ישראל, שאישררה את האמנה בשנת 1995. המשרד להגנת הסביבה^[1] ורשות הטבע והגנים משמשים מוקדי פעולה (focal points) לאמנה.

ועידת הצדדים של החברות לאמנה מתקיימת אחת לשנתיים, ומתקבלות בה ההחלטות להמשך יישום מטרות האמנה, שהוגדרו לפני כעשור בתוכנית האסטרטגית של האמנה לשנים 2011–2020^[3]. המשימה השאפתנית שהוגדרה היא עצירת אובדן המגוון הביולוגי העולמי עד לשנת 2020, ומטרות-העל של התוכנית הן:

- טיפול רחב בסיבות לאובדן המגוון הביולוגי באמצעות הטמעה של שיקולי מגוון ביולוגי והשמירה עליו במגזר הממשלתי ובחברה;
- הפחתת הלחצים הישירים על המגוון הביולוגי וקידום שימוש בר-קיימא;
- שיפור מצב המגוון הביולוגי על-ידי שימוש בכלים לשמירה ישירה על המגוון הביולוגי;

כדי להגיע למטרות אלה נקבעו 20 יעדים, המכונים "יעדי אייצ'י", ואחת הדרכים למדידת ההתקדמות של הצדדים בהשגתם היא הגשת דו"חות תקופתיים לאמנה. את הדו"ח הלאומי החמישי ליישום אמנת המגוון ביולוגי בישראל^[5] הגיש בשנת 2016 המשרד להגנת הסביבה בתיאום עם רשות הטבע והגנים. הדו"ח עוסק בפעילות שבוצעה בשנים 2010–2014, ומתמקד בהתקדמות בישראל לקראת השגת יעדי האייצ'י ובעדכון מצב המגוון הביולוגי בישראל, כולל של איומים אלה, והמשמעויות לרווחת האדם. מהדו"ח עולה שההתקדמות של ישראל הייתה חלקית ברוב התחומים. בין השיפורים הדרושים להשגת יעדי התוכנית האסטרטגית של האמנה ניתן למנות את הצורך בשילוב הערך של שירותי המערכות האקולוגיות בחשבונאות הלאומית, ומבחינת מגזרי החקלאות, התשתיות והדיר – את הפחתת השימוש בתמריצים ובסובסידיות קיימות המזיקים למגוון הביולוגי.

פרפרים הם סמן למגוון בתי הגידול ומדד לאיכות המערכות האקולוגיות השונות. זנב סנונית נאה (*Papilio machaon*) | צילום: אורטל צבר

אובדן וקיטוע של שטחים פתוחים צוינו כסיבה העיקרית המאיימת על המערכות האקולוגיות בישראל. לפיכך, צמצום ההתמרה של שטחים פתוחים ערכיים לשטחים מפותחים הוא אתגר מרכזי. בתחום המשפטי נאמר כי נדרשת חקיקה מקיפה בנושא מניעת חדירה של מינים פולשים ובלוימת התפשטותם. עוד נקבע בדו"ח כי דרושה הגנה טובה יותר על בתי הגידול בים התיכון, ונדרשת ייצוגיות מלאה יותר של כלל המערכות האקולוגיות בשמורות טבע יבשתיות.

עד כה נערכו 13 ועידות. בוועידה הבאה (COP 14) יצוינו גם 25 שנה לאמנה, והיא תתקיים בין ה-17 ל-29 בנובמבר 2018 בשארם א-שיח' שבמצרים^[4], בהשתתפות המשלחת הישראלית. כבר כיום ברור שמטרות האמנה ויעדי התוכנית האסטרטגית הושגו באופן חלקי בלבד בעולם, ולפיכך, הנושא העיקרי שיידון בוועידה הקרובה הוא קביעת תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח לתקופה שאחרי 2020. כמו כן, יינתן דגש להטמעת שיקולי מגוון ביולוגי במגזרים השונים מתוך הבנה שמטרות האמנה יושגו רק דרך שיתוף גופים שעיקר עיסוקם איננו בתחום המגוון הביולוגי או הסביבה (כגון המגזר הפרטי).

בנוסף, שיקולי שמירת המגוון הביולוגי צריכים להיכלל בהחלטות בתחומי התכנון, החקלאות, התשתיות, הבריאות, התיירות ועוד. מעבר לכך, יידונו נושאים נוספים, כגון ההתמודדות עם מינים פולשים, שמירה על המגוון הביולוגי, שינוי האקלים, שטחים מוגנים, שמירת מאביקים ותכנון מרחבי.

המשלחת הישראלית מתכננת לקיים אירוע צד בנושא 'שיתוף פעולה מוסדי כאמצעי להטמעת שיקולי מגוון ביולוגי', ולהציג בו אתגרים וסיפורי הצלחה לשמירה על המגוון הביולוגי במישורין או בעקיפין, כגון הטמעת שיקולי מגוון ביולוגי במגזר הפרטי, ויישוב קונפליקטים בשימוש במשאבים ובשיקום בתי גידול לחים. אירוע הצד יתקיים בחסות המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים יחד עם קק"ל, שהיא בעלת מעמד של משקיפה באמנה.

לאחר הוועידה יחל המשרד להגנת הסביבה בהכנת תוכנית פעולה לישראל, שמטרתה שמירה על המגוון הביולוגי והשטחים הפתוחים בישראל בדגש על יצירת סביבה טבעית בריאה.

1. המשרד להגנת הסביבה. אמנת המגוון הביולוגי (CBD).

2. Convention on Biological Diversity.
 3. Convention on Biological Diversity. Strategic plan for biodiversity 2011–2020, including Aichi Biodiversity Targets.
 4. Convention on Biological Diversity. UN biodiversity conference – Investing in biodiversity for people and planet.
 5. Frankenberg E. 2006. Israel's fifth national report to the United Nations convention on biological diversity. Israel Ministry of Environmental Protection.
-